

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। इन्द्रः। गायत्री, १०-१२ विराट्।

प्र व इन्द्राय माद॑नं ह॒र्य॑श्वाय गायत। सखायः सोम॒पात्रे॑ ॥ ७.०३१.०१

सखायः- सुहृदः। वः- यूयम्। सोमपात्रे- रसानुभवकराय। हर्यश्वाय- प्राणतुरगसम्पन्नाय।

इन्द्राय- परमेश्वराय। मादनम्- हर्षकरं साम। प्र- प्रकर्षेण। गायत- कीर्तयत ॥१॥

शंसेदु॒क्थं सु॒दान॑व उ॒त द्यु॒क्षं यथा॑ नरः। च॒कृ॒मा स॒त्यरा॑धसे ॥ ७.०३१.०२

यथा। सत्यराधसे- सत्यसंसिद्धये। नरः- मनुष्या वयम्। चकृम- स्तुतिं कुर्मः। तथा। सुदानवे-

सुदात्रे। द्युक्षम्- दिव्यम्। उक्थम्- मन्त्रम्। शंस- ब्रूहि ॥२॥

त्वं न इन्द्र वाज॒युस्त्वं ग॒व्युः श॑तक्रतो। त्वं हि॒रण्य॒युर्वसो॑ ॥ ७.०३१.०३

वसो- शरण्य। इन्द्र। शतक्रतो- अनन्तप्रज्ञ। त्वम्। नः- अस्माकम्। गव्युः- गोकामः। वाजयुः-

अन्नकामः। हिरण्ययुः- सुवर्णकामः ॥३॥

व॒यमिन्द्र॑ त्वा॒यवोऽभि॑ प्र णो॒नुमो॑ वृषन्। वि॒द्धी त्व॑स्य नो॒ वसो॑ ॥ ७.०३१.०४

इन्द्र। वयम्। त्वायवः- त्वत्कामाः। वृषन्- वर्षक। अभि प्र णोनुमः- वन्दामहे। वसो- शरण्य।

नः- अस्माकम्। अस्य- एतत् स्तोत्रम्। विद्धि- बुद्धयस्व ॥४॥

मा नो॒ निदे॑ च॒ वक्त॑वेऽर्यो रन्धी॒ररा॑व्णे। त्वे अपि॑ क्रतु॒र्मम॑ ॥ ७.०३१.०५

नः- अस्मान्। निदे वक्तवे- निन्दकाय। अराव्णे- अदात्रे। अर्यः- आर्यशीलः सन्। मा कार्षीः।

अपि- अपि च। त्वे- त्वयि। मम- मे। क्रतुः- प्रज्ञा अस्ति ॥५॥

त्वं वर्मा॑सि स॒प्रथः॑ पु॒रोयो॒धश्च॑ वृ॒त्रह॑न्। त्वया॒ प्रति॑ ब्रुवे॒ युजा॑ ॥ ७.०३१.०६

वृत्रहन्- आवरणबाधक। त्वम्। वर्म- कवचम्। असि- भवसि। सप्रथः- पृथुः। पुरोयोधः-

अस्माकं पुरतोऽस्मदर्थं शत्रुभिर्योद्धा। त्वया युजा- त्वद्योगेन। प्रति ब्रुवे- शत्रून् प्रतिवदामि ॥६॥

म॒हौ॑ उ॒तासि॑ यस्य॒ तेऽनु॑ स्व॒धावरी॑ सहः । म॒म्राते॑ इन्द्र॒ रोदसी॑ ॥ ७.०३१.०७

उत- अपि च । इन्द्र । महान्- महात्मा । असि- भवसि । यस्य । ते- तव । सहः- बलम् । रोदसी-
द्यावापृथिव्यौ । स्वधावरी- अन्नवत्यौ । अनु मम्राते- अनुमन्येते ॥७॥

तं त्वा॑ म॒रुत्व॑ती॒ परि॑ भुव॒द्वाणी॑ स॒यावरी॑ । नक्ष॑माणा स॒ह द्युभिः॑ ॥ ७.०३१.०८

तम्- तादृशम् । त्वा- त्वाम् । मरुत्वती- प्राणबलसम्पन्ना । सयावरी- सहगन्त्री । वाणी- वाक् ।
द्युभिः- दीप्तिभिः । सह । नक्षमाणा- व्यापनशीला । परि- परितः । भुवत्- भवतु ॥८॥

ऊ॒र्ध्वास॑स्त्वान्विन्द॒वो भुव॑न्द॒स्ममु॑प॒ द्यवि॑ । सं तै॑ नमन्त॒ कृष्ट॑यः ॥ ७.०३१.०९

दस्मम्- दर्शनीयम् । त्वा- भवन्तम् । द्यवि- चित्ताकाशे । ऊर्ध्वासः- उत्कृष्टाः । इन्दवः-
हृदयस्पर्शिनो रसाः । अनु भुवन्- अनुभवन्तु । कृष्टयः- प्रजाः । ते- त्वाम् । सं नमन्त- सम्यक्
प्रणमन्ति ॥९॥

प्र वो॑ म॒हे म॒हिवृ॑धे॒ भर॑ध्वं प्रचे॒तसे॑ प्र सु॒मतिं॑ कृ॒णुध्व॑म् ।

विशः॑ पूर्वीः प्र च॒रा च॑र्षणि॒प्राः ॥ ७.०३१.१०

वः- यूयम् । महे- महते । महिवृधे- महतां वर्धयित्रे । प्रचेतसे- प्रकर्षचेतनाय । प्र भरध्वम्-
धारयत । सुमतिम्- शोभनबुद्धिम् । प्र- प्रकर्षेण । कृणुध्वम्- कुरुत । चर्षणिप्राः- प्रजापूरकः सन् ।
पूर्वीः विशः- सनातनधर्मस्थाः प्रजाः । प्र चर- अभिगच्छ ॥१०॥

उ॒रुव्य॑चसे॒ म॒हिने॑ सुवृ॒क्तिमिन्द्रा॑य॒ ब्रह्म॑ जनयन्त॒ विप्राः॑ ।

तस्य॑ व्र॒तानि॑ न मि॒नन्ति॑ धीराः ॥ ७.०३१.११

धीराः- धारणाकुशलाः । उरुव्यचसे- विस्तीर्णाय । महिने- महात्मने । इन्द्राय- परमेश्वराय ।
सुवृक्तिं ब्रह्म- सुष्ठु उक्तं मन्त्रम् । विप्राः- मेधाविनः । जनयन्त- ससृजुः । तस्य । व्रतानि-
नियतीर्धर्मान्वा । धीराः- धारणाकुशलाः । न । मिनन्ति- हिंसन्ति ॥११॥

इन्द्रं वाणीरनुत्तमन्युमेव सत्रा राजानं दधिरे सहध्यै। हर्यश्वाय बर्हया समापीन् ॥ ७.०३१.१२

अनुत्तमन्युम्- अबाधितक्रोधम् । एव । सत्रा- सह । राजानम्- स्वामिनम् । इन्द्रम् । वाणीः- वाचः ।

सहध्यै- सहनशीलप्राप्त्यर्थम् । दधिरे । हर्यश्वाय- प्राणाश्वायेन्द्राय । आपीन्- बन्धून् । सम्-

सम्यक् । बर्हय-उत्साहय ॥१२ ॥